

2. HAHTOLAN KESTIKIEVARI

Kruunu perusti 1700-luvulla matkustajia varten kyytijärjestelmän. Matkareittien varrella oli 2 peninkulman välein kestikievarit, joissa sai yöpyä, ruokailla ja joista sai hollikyydin seuraavaan kestikievariin tai lepopaikan ja ravinnon myös matkalaisten hevoselle. Kestikievarin pito annettiin talolle huutokaupalla määräajaksi urakalla suoritettavaksi. Ruuan ja majoituksen taksat määritteli lääninhallitus.

Hahtolan kestikievari oli Kajaanista Ouluun kulkevan reitin varrella kesäaikaan. Vuonna 1887 Hahtola mainitaan yhtenä Paltamon kestikievarista. Vuonna 1901 myös talviliikenne alkoi kulkea Hahtolan kautta. Vuosina 1906 – 1901 Hahtolan kievarin pitäjänä mainitaan Jaakko Väisänen. Kun maantietä Paltamosta Ouluun päin rakennettiin, työntekijät käyttivät kestikievarin palveluksia. Kievaritoiminta loppui ennen ensimmäistä maailmansotaa.

(Lähteenä Romppainen: Paltamo – Kainuun emäpitäjä)

Väkeä Hahtolan kestikievarin pihassa vuonna 1916. Kuva kirjasta Paavilainen: Muran ajasta mikron hankintaan

2. HAHTOLAN VILJAMI - SAARNAMIES

”Lapsena sukulaisten kanssa kuljettiin kaikenlaisissa seuroissa. Lestadiolaisseuroja oli talo talolta mm. Alatalossa, Hahtolassa, Melalahdessa Liittolassa – tunnelma oli hurmoshenkistä. Helluntaiseuroja oli ja niissä oli reipas tunnelma. Kirkkoseurat olivat lapsen silmissä kaikkein tympeimmät.” (Tuula Korhonen os. Moilanen)

Lestadiolainen herätysliike Paltamossa, Jorma Keränen, Paltamon seurakunnan historia:

Melalahti, Vaarankylä, Kiveskylä, Pehkolanlahti ja Kuuskanlahti olivat 1900-luvun alusta lähtien Paltamossa ne kylät, joissa lestadiolaista herätystä eniten esiintyi. Melalahden rauhanyhdistys perustettiin 1948 ja maallikkopuhujista mainittakoon Viljami Väisänen ja Eino Heikkinen Vaarankylästä.

Hahtolan Viljami

Hahtolan omistajaksi oli tullut 1880 henkikirjan mukaan 1847 syntynyt neuloja Jacob Väisänen Uuralta. Hänen poikansa 1879 syntynyt Jacob William jäi isänsä jälkeen Hahtolaan. Hahtolan Viljami, kuten hänet tunnettiin, oli pidetty, tunnettu ja rehellinen saarnamies. Hän oli kysytty Nuorisoseuran äitienpäivien juhlapuhuja. Hän saarnasi lestadiolaisten seurojen maallikkopuhujana. Usein hänet haluttiin myös hautajaisiin puhujaksi.

Bertta Hietämäki kirjassaan ”Melalahden ihmisistä ja taloista” Kertoo Viljamista:

”Muistan Hahtolan Viljamin muhkeana isäntänä ja saarnamiehenä. Hän oli tuuheine pitkine partoineen elämää uhkuva patriarkka. Hän saarnasi lestadiolaisten seuroissa voimallisesti ja värikkäästi, niin että hänen saarnansa jaksoi kuunnella lapsenakin, vaikka toisten pitkiä saarnoja oli tuskallista seurata. Hän oli myös leikkimielinen.”

Juholan Rauha Väisänen kertoi Viljamista seuraavasti:

” Hahtolan pirtti oli ”huljakka” ja korkea. Lapsilla oli tapana kiipeillä pirtin orsilla ja leikkiä parrujen päällä. Kun aikuiset eivät heitä muuten sieltä saaneet alas, otti Viljami raamatun ja sanoi: Luetaanpas Jobin kirjaa (Jobin kärsimykset), niin lapset poistuivat pirtistä välittömästi.

Hahtolassa pidettiin lestadiolais-seuroja. Viljami saarnasi yhdessä Merikallion kanssa. Veljensä Johannes ei ollut saarnamies, mutta hänellä oli hyvä lauluääni ja hän veisasi mielellään. Vaikka lapset olivat pieniä seuroissa ollessaan, he kuuntelivat tarkasti saarnat, sillä Viljamilla oli tapana tentata lapsilta ”mitenkäs se sen selitti?”.

Viljamin pitkän, myöhemmällä iällä valkeaksi muuttuneen parran vuoksi häntä nimitettiin myös ”Parta Jeesukseksi”.

Vaarankylän nuorisoseuran kirjallisesta aineistosta käy ilmi, että äitienpäivien hengellisenä puhujana Viljami oli myös tunnettu ja kysytty. Vaarankylän Nuorisoseuran

äitienpäiväjuhlapuhujana oli vuonna 1931 Viljami Väisänen. Hän puhui mm. nykyajan nuorille lausuen tunnustuksen, että he osaavat antaa arvoa äitien ja isien työlle. Viljami Väisänen oli juhlapuhujana Vaarankylän nuorisoseuran järjestämässä äitienpäiväjuhlassa myös 1938, samoin vuonna 1943.

Juholan Kerttu Leinonen on ollut läsnä silloin, kun Hahtolan Jaakob William Väisänen on kuollut 27.03.1955. Kerttu kertoi, että Vanhus oli haettanut ammeen ja pesettänyt itsensä valmiiksi, että sitten ruumiina ei tarvitse pestä. Hän oli ompeluttanut napin valkoiseen paitaansa ja puetuttanut sen päälleen. Hän olisi vaatinut päästä makaamaan höyläpenkille, mutta Kerttu oli taluttanut hänet vuoteeseen. Vuoteessa Kerttu oli kammannut hänen pitkän partansa leikannut hänen kyntensä ja antanut vanhukselle lusikalla vettä suuhun. Sitten Viljami oli sulkenut silmänsä ja hengähtänyt viimeisen henkäyksensä. Ruumista säilytettiin ajan tavan mukaisesti hautajaisiin saakka tien varressa olleessa riihessä.

Viljami oli puhellut Kertulle: ”Kun tuo Vappu ruumiita pelekejää niin elä Kerttu sinä pelekeä minnuo kun minä kuolen. Kyllä se on niin että se on mulla niitä lähön aikoja”.

Aino Karjalainen kirjassaan Vaarankylä – meidän kylä kertoo Viljamista seuraavaa:

”Hahtolan isäntä Viljami ja emäntä Anni olivat lestadiolaisuuskovia ja Viljami maallikkosaarnaaja. Viljami oli puhelias mies ja saattoi puhua rivouksiakin. Hänellä oli pitkä parta kuin joulupukilla ja lapsena nähdessäni hänet mietin kuinka kuuma tuo parta mahtaa olla kesäkuumalla ja muutenkin hankala hoitaa. Muistan myös hokemaisen hänestä: Tuli Vilikko Hahtolasta.”

Viljami Väisänen ja poikansa Toivo.

Jacob William Väisänen 11.2.1879 - 27.3.1955 ja vaimonsa Anni Heikkinen 27.2.1896 – 10.1.1955.

Viljami Väisänen nuorisoseuran äitienpäivän juhlapuhujana Vaarankylän nuorisoseurantalolla.

Nuorisoseurantalolla äitienpäiväohjelman suorittajia Edessä vasemmalta Tellervo Leinonen Sutela, Kaisa Hurskainen Hetemäki, Kaija Karjalainen Vesala, Anna-Liisa Heikkinen Mattila, Eeva Hurskainen Hetemäki, Viljami Väisänen Hahtola, Sofia Leinonen Ojala, Aili Väisänen Hovi, Siiri Karjalainen Vehmasmäki.

Takana vasemmalta Martta Heikkinen Aho, Ilmari Leinonen Sutela, Elina Korhonen Pihlajamäki, Arne Heikkinen Alatalo, Martta Leinonen Sutela, Hilda Karjalainen Vesala, Artturi Karjalainen Vehmasmäki

Äitienpäiväjuhilla Vaarankylän nuorisoseurantalolla n. vuonna 1927. Viljami erottuu takarivistä partansa ansiosta.

Äitienpäiväjuhlilla Vaarankylän kansakoululla Kytömäen vuokratiloissa 1929

Saarnamiehiä Hahtolan albumista. Viljami, partamies edessä keskellä ja hänestä oikealla takana Alatalon Eino Heikkinen

Viljamin parta muuttui iän myötä valkoiseksi. Kuvat saarnamatkoilta Hahtolan albumista.

Kuvat Hahtolan albumista

Viljami edessä vieressään vaimonsa Anni.

Lammelassa 1930 Hahtolan Viljami hautajaisissa toinen vasemmalta. Kuva Halmetmäen albumista.

*Kuva 27. Näin vaatimaton oli Paltamon uuden kirkonkylän kirkon kel-
lotapuli v. 1941, jolloin seurakunnan pitkäaikainen suntio Eino Korho-
nen aloitti virkansa. Kuvan evakkona Paltamoon joutunut Konevitsan
luostarin pääkello, joka on valettu Pietarissa v. 1875, kutsui jyhkeällä
kumahtelullaan tältä väliaikaiselta sijoituspaikaltaan pappilan pihasta
väkeä Paltalinnassa ja ns. Uitonparakilla pidettyihin jumalanpalveluk-
siin vuoteen 1946, jolloin se nostettiin uuden kirkon tapuliin. Kuvan
henkilöt kellon oikealla puolen vasemmalta lukien ovat: Eeli Keränen,
Erkki Leinonen, Viljami Väisänen, kirkkoherra Arvi Merikallio, kantto-
ri August Reponen ja Tobias Leinonen. Eino Korhosen kokoelma.*

Ote kirjasta Keränen: Paltamon seurakunnan historia.

Viljami vuonna 1955 tammikuussa vaimonsa arkun ääressä.

Viljamin viimeinen matka alkamassa maaliskuussa 1955

Hahtolan pihalla saattoväkeä Viljami Väisäsen arkun äärellä. Kuvat Hahtolan albumista.